

TANAP BORU HATTI GÜZERGAHI YENİDEN YERLEŞİM EYLEM PLANI
İLAVE DOKÜMANI
YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye içerisinde 20 şehir, 67 ilçe ve 585 yerleşim alanından geçmekte olan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) Projesi kapsamında 36 m genişliğinde bir inşaat koridoru içerisinde bir boru hattı ile diğer yer üstü tesislerin, bağlantı yollarının, enerji hatlarının ve inşaat dönemi boyunca kullanılacak bazı geçici tesislerin inşası gerçekleştirilecektir.

Fiziki yer değiştirmeye sebebiyet vermeyen Proje, geçici ve kalıcı arazi edinimini, bunun yanı sıra, bileşenlerine uygun olarak belirli irtifak haklarının tesis edilmesini gerektirecektir. İnşaat için hem kamu arazilerinin, hem de özel arazilerin iktisap edilmesi gerekecektir. Projenin boru hattı bölümü toplam 6,340 ha'lık bir arazi gerektirmekte olup, bunun 2.307 ha'lık kısmı kamuya, 4.032 ha'lık kısmı da özel mülkiyete aittir.

Proje arazi ediniminin geçim kaynakları üzerindeki etkisi kısa süreli olacak (ve 3 yıllık irtifak süresi ile sınırlı olacak) ve ağırlıklı olarak, inşaatın verdiği rahatsızlık kaynaklı etkiler görülecektir. Ancak Proje arazi gereksinimleri, tarım alanlarının, mahsullerin, ağaçların kaybedilmesine ve ortak kullanılan kaynak ve varlıklara erişim olanağının azalmasına neden olacaktır.

Daha önce hazırlanan Yeniden Yerleşim Eylem Planı (YYEP) Projenin sadece boru hattı bileşeni için hazırlanmış ve Ekim 2014'te TANAP'ın web sitesinde yayınlanmıştır. Projenin yer üstü tesisleri içinse ayrı bir YYEP hazırlanmıştır.

Belirtilen YYEP, o dönemde henüz devam etmekte olan mühendislik çalışmaları ve tamamlanmamış taşınmaz envanteri nedeniyle belirli kısıtlamalar dahilinde hazırlanmış, bu nedenle ilave bir YYEP dokümanı hazırlanması ihtiyacı doğmuştur. Dünya Bankası tarafından, Bankanın çevresel ve sosyal politikalarına uyumu denetlemek amacıyla yürüttüğü durum tespiti çalışmasına ek olarak, 2016 yılının ikinci çeyreğinde ERM (Environmental Resources Management) şirketi tarafından bağımsız bir değerlendirme (YYEP Uygulama Denetimi) gerçekleştirilmiştir.

Her iki çalışmada da YYEP ve uygulanmasına yönelik benzer eksiklikler tespit edilmiştir. Buna göre gerçekleştirilen arazi edinimi faaliyetlerinin özetlenmesi ve aynı zamanda geriye kalan işlere ilişkin olarak, bu iki çalışmada belirlenmiş eksiklikleri de dikkate alarak, geleceğe yönelik bir eylem planı önerilmesi amacıyla ilave YYEP çalışması talep edilmiştir. Aşağıdaki tabloda, ERM ve Dünya Bankası tarafından vurgulanan önemli konular özetlenmektedir.

YYEP Uygulama Denetiminin Özeti ve Durum Tespit Çalışmasının Bulguları

Ana Konular	ERM	Dünya Bankası
Tazminat ve Hak Sahiplikleri	<ul style="list-style-type: none"> Öngörülemez Hak Sahipliklerinin de mevcut Hak Sahipliği Matrisine dahil edilmesi gerekir. Resmi olmayan kullanıcıların kimliklerinin tespitine ilişkin prosedürler net değildir Değerleme yöntemlerindeki farklılıklar, tazminatların, AHK'ler ile Mahkemeler arasında farklılık göstermesine neden olur 	<ul style="list-style-type: none"> Hak Sahipliği Matrisinin revizyonu ve güncellenmesi İkame maliyetlerinde tazminatların haklılığının İspatı Resmi olmayan kullanıcıların kimliklerinin tespit edilmesi ve tazminatların belirlenmesinde kullanılacak yöntemlerin tanımlanması
Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılması	<ul style="list-style-type: none"> Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılmasına yönelik bir plan yoktur Sosyo-ekonomik sayımlar yapılmamıştır Ortak kullanılan kaynakların, kullanıcılar için geçim kaynağı olup olmadığına dair bilgiler eksiktir 	Taşınmazlar için nakdi tazminatlara ek olarak geçim kaynaklarının geliştirilmesi ihtiyacı
Hassas Gruplar	<p>Hassas grupların tanımlanması ve YYEP uygulama planına dahil edilmesi gerekir</p> <ul style="list-style-type: none"> Projeden etkilenen arazisinden geriye kalan kısmı kullanıma elverişli olmayanlar Sahip olduğu arazinin %20'den fazlası projeden etkilenenler Arazilerinden birden fazla boru hattı geçenler Cinsiyet entegrasyon gereklerinin eksikliği 	Tüm hassas gruplara sunulan adil tazminat ve ek desteğin belirlenmesi
Şikayet Mekanizması	<ul style="list-style-type: none"> Projeden Etkilenen İnsanlara, hak sahipliği, istihdam olanakları, proje zamanlaması vs. ile ilgili bilgi paylaşımının yetersiz olması Hassas grupların, şikayet sürecine erişmesi ve bu sürece katılmasını sağlamaya yönelik önlemlerin alınmamış olması Proje personelinin, prosedürle ilgili farkındalığının sınırlı olması 	İtiraz Kurulunu dahil ederek Şikayet Mekanizmasını güçlendirme ihtiyacı
Halkın Katılımını Sağlama ve Bilgilendirme Politikası	<ul style="list-style-type: none"> Resmi olmayan kullanıcılarla etkileşimin yetersiz olması Hak sahipliği, tazminatlar, şikayet mekanizması vs. hakkında yeterli bilgi paylaşımının yapılmaması 	Periyodik izleme ve raporlama faaliyetleriyle bilgilendirme politikasının güçlendirilmesi
İzleme Süreci	YYEP uygulamasının izlenmemesi ve izleme mekanizması kurulması ihtiyacı	<ul style="list-style-type: none"> YYEP taahhüdüne uygun olarak izleme mekanizmasının kurulması için uygun düzenlemelerin yapılması YYEP uygulaması için dışsal izleme Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporundaki sosyal gerekliliklerin izlenmesine yönelik raporlamaların güçlendirilmesi
Yerel İstihdam	Genel istihdam sürecine ilişkin tutarlı bilgilerin olmaması	Çalışma şartları ve iş koşullarının, Banka standartlarına uygun olması

Yukarıda belirtilen eksikliklere ilişkin olarak YYEP ilave dokümanında, geri kalan arazi edinim faaliyetlerinde izlenecek bir eylem planı yer almaktadır. Eylem planı, aşağıda verilen iki başlık altında özetlenmiştir:

TANAP Taahhütleri- Geri kalan uygulamalar için yapılacak eylemler

Hak Sahiplikleri ve Tazminat	
1	Mevcut Hak Sahipliği Matrisinin Güncellenmesi
2	Kullanıma elverişli olmayan araziler için Tazminatlara yönelik Hak Sahipliklerinin dahil edilmesi

3	Üzerinden birden fazla Boru Hattı geçen Parseller için Ek Destek
Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Geliştirilmesi	
4	Hassas Gruplara odaklanan Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılması Planının hazırlanması
5	Marmara Denizi Balıkçı Toplulukları için Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılması Çalışması
Halkın Katılımının Sağlanması	
6	Bilgi Kitapçıklarının hazırlanması ve dağıtılması
7	YYEP Fon ve Hak Sahipliklerine yönelik bilgilendirme yöntemlerin geliştirilmesi
8	Projeden Etkilenen İnsanlarla, Proje ile ilgili diğer bilgilerin sürekli olarak paylaşılması
9	Cinsiyet entegrasyonu için ek önlemlerin alınması
Şikayet Mekanizması	
10	Şikayet Mekanizmasının güçlendirilmesi
11	Şikayet Mekanizmasıyla ilişkili tüm personelin eğitimi
12	İtiraz Kurulunun kurulması
YYEP Uygulamasının İzlenmesi	
13	YYEP İzleme Planının Geliştirilmesi
14	İçsel ve dışsal izleme faaliyetlerinin başlatılması ve TANAP'ın bilgilendirme politikasının kolaylaştırılması
15	Dışsal izleme danışmanlarının belirlenmesi
16	Uygulama Tamamlama Raporunun hazırlanması
Kurumsal Düzenlemeler ve Kurum İçi Kapasitenin Geliştirilmesi	
18	YYEP Uygulama ve İzleme Ekibinin güçlendirilmesi